

Käsittelijä Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunnan mietintö, joka koskee
**jäsen ehdotusta yhdenvertaisista koulutus- ja hyvinvointipalveluista
Pohjolan kuulovammaisille**

Ehdotus

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että tehdään pohjoismainen selvitys siitä, millainen suunnittelu ja tekninen varustus pohjoismaisissa kouluissa on kuulo- ja näkövammaisia oppilaita varten.

että selvitykseen tulee sisältyä analyysi esteettömiksi suunnitelluille kouluille aiheutuneista taloudellisista seurauksista.

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että varmistetaan, että Pohjoismaiden terveydenhuollolla on edellytykset kohdata kuulovammaiset asianmukaisella tavalla.

Taustaa

Viestintä on ihmiselle tärkeä asia. Elämä modernissa yhteiskunnassa edellyttää tietoa, ja meidän on pystyttävä kommunikoimaan voidaksemme toimia sosiaalisessa kontekstissa.

Julkisen koulutuksen ja hyvinvoinnin yhdenvertainen saatavuus on yksi pohjoismaisen mallin peruspilareista. Pohjoismaiden hyvinvointijärjestelmillä on monia yhteisiä haasteita, ja meidän tulee hyödyntää mahdollisuutta oppia toisiltamme, tasata eriarvoisuutta, edistää tasa-arvoa ja torjua syrjintää.

Noin 14,5 prosentilla (neljä miljoonaa) Pohjolan asukkaista on huomattava arkea haittaava kuulovamma, joka voi johtaa sosiaaliseen eristäytymiseen sekä koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jäämiseen. Kuulovammaisten ryhmä on monimuotoinen, ja heidän määränsä kasvaa koko ajan. Kuuloon liittyvät ongelmat ovat nopeasti kasvava kansanterveysongelma, joka lisääntyy ikääntyvän väestönsuuden kasvaessa.

Kuulovammaisten lasten ja nuorten on usein muita vaikeampi osallistua opetukseen. Yhdenvertaisten olosuhteiden ja viestintämahdollisuuksien tarjoaminen kaikille lapsille toimintakyvystä riippumatta on koko Pohjolle yhteinen haaste. Siksi Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta katsoo, että lasten ja nuorten kuuloteknisiä järjestelyjä on kehitettävä kouluissa ja yliopistoissa, jotta saadaan muun muassa parannettua opiskelijoiden liikkuvuutta Pohjoismaissa. Järjestelyillä tarkoitetaan ääntäsuunnitelmia, mikrofoneja, induktiosilmukoita ja kirjoitustulkkauksia. On syytä tehdä pohjoismainen aloite nykyisten koulurakennusten esteiden poistamisesta sekä uusien koulurakennusten esteettömästä suunnittelusta. Norjalainen aloite [Tiekartta esteettömäksi suunniteltuun lähikouluun 2030](#) tulee toteuttaa kaikissa Pohjoismaissa. Kaikkien koulujen tilanne tulee kartoittaa ja nykyisissä kouluissa havaitut puutteet korjata.

Valiokunnan näkemykset

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta tukee sosiaalidemokraattisen ryhmän ehdotusta *yhdenvertaisista koulutus- ja hyvinvointipalveluista Pohjolan kuulovammaisille* valiokunnan että-lauseisiin esittämin muutoksin. Ehdotus on ollut lausunnolla Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunnassa, joka niin ikään tuki ehdotusta ja että-lauseiden muutoksia. Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta ehdotti lisäksi, että suunnittelun ja teknisen laitteiston tilannekartoitus koskisi kuulovammaisten lisäksi myös näkövammaisia. Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta asettui tukemaan kyseistä ehdotusta.

Valiokunta katsoo, että ehdotuksella on todellista pohjoismaista hyötyä, sillä selvitys edistäisi esteettömästi suunniteltujen koulujen parissa tehtävän työn vauhdittamista. Vuodelta 2006 peräisin olevan vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen¹ mukaan vammaisilla lapsilla on muiden lasten kanssa yhtäläiset oikeudet koulutukseen, ja heidän tulee saada tarvitsemansa tuki, joka mahdollistaa heidän opillisten, henkisten ja sosiaalisten valmiuksiensa kehittymisen mahdollisimman pitkälle. Vammaisalan yhteistyökomitean yleissopimuksen 24 artiklaa koskevan *yleisen kommentin nro 4* mukaan kaikkien koulujen ja oppimisympäristöjen tulee olla esteettömiä kaikille huolimatta toimintarajoitteesta.

Ruotsalaisesta hankkeesta syntyneessä raportissa *Rätt från början* sanotaan seuraavasti: "Koulutusjärjestelmän lähtökohtana tulee olla, että oppilaat oppivat eri tavoin, ja koulun tulee olla joustava, jotta oppilaat voivat oppia itselleen parhaiten sopivalla tavalla. Koulurakennusten, opetus suunnitelmien ja opetusaineistojen tulee olla esteettömiä. Opetus, koulukuljetukset, wc-tilat, koulujen ruokalot ja välituntitilat tulee suunnitella osallistavaksi ja yhdenvertaiseksi ympäristöksi. Lasten ja nuorten osallistavan koulutuksen kautta koko yhteiskunnasta tulee pitkällä aikavälillä osallistava."²

¹ https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2016/20160027/20160027_2

² <https://rattfranborjan.nu/wp-content/uploads/2019/11/Universell-utformning-inom-utbildningsomr%C3%A5det.pdf>

Valiokunta asettuu tukemaan näitä ajatuksia ja katsoo, että esteettömiksi suunnitellut koulut edistävät parempia kouluympäristöjä kaikille ja antavat vammaisille paremmat mahdollisuudet omistautua koulutyölle, mikä voi osaltaan lisätä Pohjoismaiden välistä liikkuvuutta.

Pohjoismaiden hallituksille suunnatusta kolmannesta että-lauseesta valiokunta on sitä mieltä, että maiden on varmistettava, että Pohjoismaiden terveydenhuollolla on edellytykset kohdata kuulovammaiset asianmukaisella tavalla. Pelkästään Ruotsissa on noin 1,5 miljoonaa kuulovammaista henkilöä. Sen vuoksi on tärkeää, että kaikilla terveydenhuollon työntekijöillä on tietoa kuulovammoista ja kuulovammaisten tarpeista riippumatta siitä, minkä vuoksi he hakeutuvat hoitoon. Kaikilla hoitoalan työntekijöillä tulee olla perustiedot kuulovammaisten tarpeista ja siitä, miten heidän kanssaan viestitään, jotta kohtaaminen voi sujua hyvällä ja osallistavalla tavalla.

Ehdotus noudattaa kestävän kehityksen seuraavia osatavoitteita: 3.8 Saavuttaa yleiskattava terveydenhuolto; 4.5 Poistaa sukupuolten eriarvoisuus koulutuksessa; 4A: Luoda osallistavia ja turvallisia oppimisympäristöjä

Pohjolassa 13. huhtikuuta 2021

Angelika Bengtsson (SD)

Anna Kolbrún Árnadóttir (Mifl)

Camilla Gunell (ÅSD)

Daniel Riazat (V)

Edmund Joensen (sb)

Erlend Wiborg (FrP)

Henrik Møller (S)

Johan Kvarnström (sd)

Jorodd Asphjell (A)

Jouni Ovaska (kesk.)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Lars Mejern Larsson (S)

Marianne Synnes Emblemsvåg (H)

Mikko Kinnunen (kesk.)

Veronika Honkasalo (vas.)